

Monumentnummer*: 518065

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 31 oktober 2005
Kadaster deel/nr 82797/185

Woonplaats*		Gemeente*		Provincie*			
Zaandam		Zaanstad		Noord-Holland			
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Westzijde	428			1506 GM	Zaandam		
Westzijde	430			1506 GM	Zaandam		
Westzijde	432			1506 GM	Zaandam		
Kadastrale gemeente*		Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding		Grondperceel	
Zaandam		H				6868	
Zaandam		H				6869	
Zaandam		H				6870	

Omschrijving**

Inleiding

Blok met drie uit circa 1883 daterende BRUGWACHERSWONINGEN gelegen aan de noordwestzijde van de in 1884 geopende spoorlijn Zaandam-Hoorn-Enkhuizen, tussen de draaibrug over de Zaan en de spoorbrug over de Westzijde (beide vernieuwd). Het op de spoordijk gebouwde pand behoort tot het toenmalige standaardtype van de Hollandsche IJzeren Spoorwegmaatschappij (HIJSM). De woningen verkeren op enkele vernieuwde vensters en deuren na nog grotendeels in de oorspronkelijke staat. Tegen de kopse zuidwestgevel bevond zich oorspronkelijk een houten haltegebouwtje onder plat dak.

Omschrijving

Op L-vormig grondplan opgetrokken blok met drie brugwachterswoningen, van één bouwlaag onder een samengesteld dak bestaande uit twee haakse zadeldaken gedekt met gesmoorde en rode kruispannen (oorspronkelijk in een ruitpatroon). Het zadeldak van het

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

evenwijdig aan de spoorlijn gesitueerde hoofdvolume waarin twee woningen zijn ondergebracht, sluit aan tegen het linker (ZW) dakschild van het dwarsvolume (de basis van de "L"). In het dwarsvolume, dat aan de spoorzijde enigszins en aan de achterzijde sterk risaleert, bevindt zich een grotere woning. Het buitenmuurwerk is gepleisterd en gewit boven een lichtgrijs geverfde plint. De drie kopse gevels zijn uitgevoerd als topgevel en, evenals de noordoostgevel, ter hoogte van de verdiepingsbalklaag voorzien van smeedijzeren schootankers met een gekruld ondereinde. Boven de topgevels heeft het zadeldak een op geprofileerde balkeinden rustend overstek waarlangs rechte windveren die samenkomen in een makelaar. Onderlangs beide zadeldaken bevinden zich zinken mastgoten. Het merendeel van de vensters heeft afgebiljoende dagkanten en dito getoogde ontlastingsbogen.

De voorgevel (ZO) telt drie driedelige vensters voorzien van drie gekoppelde tweeruits onderramen en enkelruits bovenlichten: één in de licht risalerende topgevel rechts en twee in het hoofdvolume. Tussen beide laatste bevinden zich naast elkaar twee voordeuren met bovenlicht. De topgevel rechts is voorzien van een verdiepingsvenster. Op het voorschild van het hoofdvolume staat ter hoogte van beide driedelige vensters een kleine dakkapel voorzien van een stolpraam en een overstekend schilddak met een uitgeknipt voorschild bekroond door een piron.

Onder het middelste van de drie vensters in de rechterzijgevel (NO) bevindt zich een klein keldervenster en links hiervan een voordeur met bovenlicht.

De linkerzijgevel (ZW) is gesloten. De achtergevel (NW) heeft halverwege het hoofdvolume een kleine, nagenoeg vierkante uitbouw waarboven het zadeldak zich lager voortzet. In de lage noordwestgevel van de uitbouw bevinden zich twee toiletraampjes en in beide zijgevels een achterdeur met bovenlicht. Ter weerszijden van de uitbouw is de achtergevel voorzien van een paar vensters. Het meest linkse venster heeft nog het originele zesruits schuifraam. Onder dit venster en het rechter venster van het andere paar bevindt zich een klein keldervenster. De topgevel (van de dwarsbouw) links heeft op de verdieping een vierruits schuifvenster. Rechts om de hoek van deze topgevel bevindt zich een achterdeur met bovenlicht waarnaast links een toiletraampje.

Inwendig verkeren de woningen nog grotendeels in de oorspronkelijke staat. De drie woningen hebben onder meer op de begane grond een woonkamer aan de spoorzijde (nrs. 428 en 430 nog met originele schouw) en naast de aan de achterzijde gelegen keuken een onderkelderde opkamer.

Waardering

De drie aaneengeschakelde brugwachterswoningen zijn van algemeen belang wegens architectuur- en cultuurhistorische waarde als grotendeels gaaf bewaard gebleven brugwachterswoningen uit het laatste kwart van de 19de eeuw, volgens gestandaardiseerd ontwerp van de HIJSM. Daarnaast heeft het pand situationele waarde vanwege de beeldbepalende en historisch-functionele ligging op een spoordijk tussen de spoorbruggen over de Westzijde en de Zaan.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Dienstwoning(K)

Functie

Brugwachterswoning(K)

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument